Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz
OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 1 No. 4 (2024) · "Milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish va yuqori iqtisodiy o'sish sur'atlarini t... DOI: 10.5281/zenodo.24320993

ta'minlashning ustivor yo'nalishlari" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

o'rnatish va ularning manfaatlari va kompaniyani rivojlantirishning strategik yo'nalishi o'rtasidagi muvozanatni topish imkonini beradi.

Shunday qilib, korxonaning muvaffaqiyatli rivojlanishi uning resurslarining mavjudligi, ulardan foydalanish (korxonadan tashqarida ham, uning ichida ham), resurslarni boshqarish sifati - resurslarning tugashi yoki mavjud resurslarni tiklash va yangi resurslarni yaratishga bevosita bog'liq. Tashkilotning hayotiyligi resurslardan (ijobiy yoki salbiy) foydalanish darajasi va ularning o'zaro bog'liqligiga bog'liq. Xo'jalik yurituvchi subyektning muvaffaqiyatli rivojlanishi uchun yuqorida qayd etilgan resurs turlari: ekologik, ijtimoiy va iqtisodiy resurslar o'rtasidagi muvozanat zarur. Audit vositalari (modellashtirish usullari, nazorat usullari, hisoblash va tahlil qilish usullari) ning yetarlicha keng doirasiga egaligi va auditorlar malakasiga alohida talablar qo'yilishi sababli ularni savodli va samarali boshqarish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Никифорова, Е. В., & Вокина, Е. Б. (2015). Аудит как инструмент концепции устойчивого развития. Учет. Анализ. Аудит, (2), 37-44.

2. Власова, М. С., Буш, В. В., & Давыдова, А. А. (2020). Роль аудита в обеспечении устойчивого развития экономического субъекта. Энигма, (22-1), 90-96.

3. Рахимов, А. А. (2022). ПОНЯТИЕ И СУЩНОСТЬ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ. Теория и практика современной науки, (5 (83)), 136-140.

4. Qudbiyev, N. (2024). PRINCIPLES OF DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM IN UZBEKISTAN. Центральноазиатский журнал образования и инноваций, 3(1 Part 3), 131-138.

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATINI YANADA RIVOJLANTIRISHDA SUN'IY INTELLEKTNING ROLI VA AHAMIYATI. CHATGPT SUN'IY INTELLEKTINING BIZNES IMKONIYATLARI.

Xazratkulov Zamir Toirovich
Zarmed Universiteti, 1-kurs magistranti
zamiriyvip@mail.ru

Mazkur maqolada Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini yanada rivojlantirishda sun'iy intellektning ahamiyati, dolzarbligi nazariy asosda yoritib o'tilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt (SI), ChatGPT, chatbot, reklama kontenti, avtomatlashtirish, ma'lumotlarni tahlil qilish, xavflar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4996-son qaroriga muvofiq, shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalari asosidagi innovatsion biznes-modellar, mahsulotlar va xizmat ko'rsatish usullari rivojlanishi uchun qulay va maqbul ekotizim yaratish, ularni belgilab berilgan ustuvor tarmoqlar va sohalarda tezkorlik bilan joriy etish va amaliyotga tatbiq etish vazifalari belgilab berilgan edi.

Sun'iy intellekt salohiyatidan unumli va oqilona foydalanish orqali biznes amaliyotlarini yanada yengillashtirish, mehnat unumdorligini oshirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash va innovatsion mahsulotlar (xizmatlar) yaratish imkoniyatlarini oshiradi. O'z o'rnida zamonaviy texnologiyalarni keng ko'lamda qo'llash

Published: 23.12.2024

Cite this article: Xazratkulov Zamir Toirovich (2024). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini yanada rivojlantirishda sun'iy intellektning roli va ahamiyati. ChatGPT sun'iy intellektining biznes imkoniyatlari. Emro Science and Education, 1(4). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320993

© 2024 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

milliy iqtisodiyotimizning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

So‘ngi yillarda ko‘plab mamlakatlar sog‘liqni saqlash, ta’lim, transport, mudofaa va milliy xavfsizlik kabi ko‘plab sohalarda sun'iy intellekt afzalliklaridan foydalanib kelmoqda. Hozirgi kunda sun’iy intellekt mavzusi strategik ahamiyatga ega bo‘lib, uzoq muddatli iqtisodiy o‘sishni ta’minlashda va yangi yo‘nalishlarini ochishda muhim rol o‘ynamoqda. Stenford Universiteti olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlariga ko‘ra, global sun’iy intellekt bozori 2022-yilda 136.5 mlrd. AQSH dollarga baholangan, sun’iy intellektga global xususiy investitsiyalar esa 91.9 mlrd. AQSH dollarni tashkil etgan.

Har yili sun’iy intellekt (SI) texnologiyalari biznesning turli sohalariga tobora ko‘proq kirib bormoqda va bunday o‘zgarishlarning yorqin misollaridan biri bu ChatGPT modelidir. OpenAI kompaniyasi tomonidan ishlab chiqilgan ushbu til modeli tadbirkorlar uchun mijozlarga xizmat ko‘rsatishdan tortib ma’lumotlarni tahlil qilish va kontent yaratishgacha bo‘lgan keng ko‘lamli muammolarni hal qilishga yordam beradigan kuchli vositadir. Ushbu maqolada biz ChatGPT tadbirkorlarga biznes jarayonlarini optimallashtirish va samaradorligini oshirishga qanday yordam berishini ko‘rib chiqamiz.

1. Mijozlar bilan aloqani avtomatlashtirish.

ChatGPT-ni biznesda qo‘llashning eng mashhur yo‘nalishlaridan biri bu mijozlar bilan muloqotni avtomatlashtirishdir. Modeldan mijozlar so‘rovlarini samarali qayta ishlash va tez-tez beriladigan savollarga javob beradigan chatbot sifatida foydalanish mumkin.

Statistika:

- Salesforce tadqiqotiga ko‘ra, korxonalarning 80% mijozlarga xizmat ko‘rsatishni yaxshilash uchun chatbotlardan foydalanadi.
- Kompaniyalarning 50% dan ortig‘i SIni avtomatlashtirish mijozlarga javob berish vaqtini 20-40% ga qisqartirishga yordam beradi.

Afzalliklari:

- **24/7 qo ‘llab-quvvatlash:** ChatGPT so‘rovlarga tezkor javob berish uchun 24/7 ishlashi mumkin, bu esa mijozlar oqimini sezilarli darajada yaxshilaydi.
- **Xarajatlarning kamayishi:** ChatGPT-dan mijozlar so‘rovlarini qayta ishlashda foydalanish xodimlar bilan bog‘liq xarajatlarini kamaytiradi va umumiy samaradorlikni oshiradi.

2. Biznes jarayonlarini optimallashtirish.

ChatGPT tadbirkorlarga ichki jarayonlarni optimallashtirish va xodimlar samaradorligini oshirishga yordam beradi. Model hisobotlarni yaratish, ma’lumotlarni tahlil qilish va hatto uchrashuvlarni rejalashtirish kabi vazifalarni avtomatlashtirish uchun ishlatilishi mumkin.

Statistika:

- McKinsey tomonidan olib borilgan tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, SIni biznes jarayonlariga joriy qilish samaradorlikni 20-30 %ga oshirishi mumkin.
- PricewaterhouseCooper (PwC) hisobotiga ko‘ra, tadbirkorlarning 72 %i sun’iy intellekt tavakkalchiliklarni boshqarishni yaxshilashi va rentabellikni oshirishi mumkinligiga ishonishadi.

Afzalliklari:

- **Kun tartibini avtomatlashtirish:** ChatGPT hisobot yozish yoki eslatmalarni yuborish kabi takrorlanuvchi vazifalarni avtomatlashtirishga yordam beradi, xodimlarning vaqtini muhimroq vazifalarga bo‘shatadi.
- **Qarorlar qabul qilishni qo‘llab-quvvatlash:** ChatGPT ma’lumotlar tahliliga asoslanib, tadbirkorlarga yaxshiroq va tezroq qarorlar qabul qilishga yordam beradigan tavsiyalar berishi mumkin.

3. Marketing va kontent yaratish.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyati uchun kontent yaratish katta resurslarni talab qiladigan qiyin vazifa bo‘lishi mumkin. ChatGPT tadbirkorlarga ijtimoiy media postlari, maqolalar va reklama nusxalari kabi marketing materiallarini tez va tejamkor tarzda yaratishga yordam beradi.

Statistika:

- Content Marketing Institute tadqiqoti ma’lumotlariga ko‘ra, sotuvchilarning 66% SI yordamida kontentni avtomatlashtirish jarayonni 30-40% ga tezlashtirishi mumkin.
- Tadbirkorlarning 50%i reklama kontentlarini yaratishda sun’iy intellektdan foydalanish kontent sifati va dolzarbligini oshirishga yordam berganini tasdiqlashdi.

Afzalliklari:

- **Jarayonni tezlashtirish:** ChatGPT bir necha daqiqada matnli ma’lumotlarni yaratishi mumkin, bu esa tadbirkorlarga bozor o‘zgarishlariga tezda moslashishga imkon beradi.
- **Shaxsiylashtirish:** Model reklama kontentni maqsadli auditoriyaga moslashtirishga yordam beradi, potentsial mijozlar bilan o‘zaro munosabatlarni yaxshilaydi.

4. Ma’lumotlarni tahlil qilish va biznes strategiyalarini takomillashtirish.

ChatGPT-ni qo‘llashning eng istiqbolli yo‘nalishlaridan biri bu katta ma’lumotlarni tahlil qilish va undan biznes strategiyalarini ishlab chiqishda foydalanishdir. Model turli xil ma’lumotlar manbalari bilan ishlashi, hisobotlarni yaratishi va tadbirkorlarga ko‘proq asosli qarorlar qabul qilishga yordam beradigan xulosalar chiqarishi mumkin. Shuningdek, sun’iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanib, tadbirkolar raqobatchilarining ma’lumotlari asosida SWOT tahlilarini ko‘rgazmali namoyishlar holida tayyorlab olishlari mumkin.

Statistika:

- Ma’lumotlarni tahlil qilishda sun’iy intellektdan foydalanadigan kompaniyalarning 60 %i uni joriy qilinganidan keyin dastlabki 6 oy ichida foydaning 10-15 %ga oshgani haqida xabar berishdi.
- Tadbirkorlarning 48%i sun’iy intellekt ularga ma’lumotlar tahlilini tezlashtirish va prognozlash sifatini yaxshilashga yordam beradi, deb hisoblaydi.

Afzalliklari:

- **Prognozlash:** ChatGPT bozor tendentsiyalarini tahlil qilishi va kelajakdagi o‘zgarishlarni taxmin qilishda yordam berishi mumkin, bu uzoq muddatli rejalashtirish uchun muhimdir.
- **Ma’lumotni tezkor qayta ishlash:** katta hajmdagi ma’lumotlar bilan ishlash qobiliyati tufayli bu model tushunchalarni olish va qaror qabul qilish jarayonini sezilarli darajada tezlashtiradi.

Sun’iy intellektni tadbirkorlik faoliyatiga joriy etishdagi xavf va muammolar.

Sun’iy intellekt ko‘p afzalliklarga ega bo‘lsa-da, uni amalga oshirish ham ba’zi xavf va katta sarf-xarajatlar bilan bevosita bog‘liq hisoblanadi. Buni joriy etishdagi potentsial xavflar bo‘lib, ularni 3 guruhga ajratish mumkin:

1. Javoblar sifati: Garchi juda aniq bo‘lsa-da, sun’iy intellekt murakkab yoki maxsus mavzularda xatolarga olib kelishi mumkin.
2. Ma’lumotlar xavfsizligi va maxfiylik: Ma’lumotlar xavfsizligini to‘g‘ri sozlash muhim, ayniqsa sun’iy intellekt mijozlarning shaxsiy ma’lumotlari bilan ishlayotgan bo‘lsa.
3. Treningga bo‘lgan ehtiyoj: Sun’iy intellektdan samarali foydalanish uchun tadbirkorlar xodimlarni texnologiyadan to‘g‘ri foydalanishga o‘rgatishlari kerak va bu o‘z navbatida malakali IT mutaxassislariga bo‘lgan ehtiyojni keltirib chiqaradi.

Xulosa.

Sun’iy intellekt - bu kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlariga biznes jarayonlarni avtomatlashtirish, mijozlar bilan muloqotni yaxshilash, kontent yaratish va ma’lumotlarni tahlil qilishda yordam beradigan kuchli vosita ekanligini ChatGPT misolida ko‘rib chiqdik. Biznes operatsiyalarida sun’iy intellektni joriy etish samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va xizmatlar sifatini yaxshilash uchun yangi imkoniyatlar ochadi. Biroq, Sun’iy intellektga bevosita xavfga asoslangan yondashuv bilan yondashish va uning salohiyatini maksimal darajada oshirish uchun uni oqilona amalga oshirish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi “Sun’iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-avgustdagi “Sun’iy intellekt texnologiyalarini qo‘llash bo‘yicha maxsus rejimni joriy qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori.
3. Бобоев А. Ч., Рахматов Ш. А. Эволюция теоретических взглядов о предпринимательской деятельности //Фундаментальные и прикладные исследования в современном мире. – 2016. – №. 13-2. – С. 94-98.
4. Rakhmatov S. A., Nizamov A. B. Principal components of implementation of “university-3.0” transformation in the development of innovative-entrepreneurial activities of modern higher educational institutions //Journal of Physics: Conference Series. – IOP Publishing, 2020. – Т. 1691. – №. 1. – С. 012231.
5. McKinsey & Company. "The State of AI in Business 2021." – исследование по применению ИИ в разных отраслях.
6. Jouini, M., & Feki, A. "Artificial Intelligence and Customer Support: The Role of Chatbots in Customer Service."
7. Gartner (2023). "Gartner Hype Cycle for Artificial Intelligence." – исследование, которое показывает влияние ИИ на бизнес и клиентов.
8. “Artificial intelligence: Changing landscape for SMEs”, in The Digital Transformation of SMEs, 2021, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/01a4ae9d-en
9. OpenAI (2020), AI and Efficiency, https://openai.com/blog/ai-and-efficiency/ (accessed on 11 May 2020).
10. https://chatgpt.com

SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANGAN HOLDA ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISH MASALALARI

Kuzibayev Umid Maxsitaliyevich
Farg‘ona politexnika instituti, mustaqil izlanuvchisi
umidjonquzibayev1987@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu ilmiy tadqiqotda turli xil raqamli texnologiyalardan foydalangan holda audit sohasini modernizatsiya qilish imkoniyatlari ko‘rib chiqilgan. Auditni avtomatlashtirish uchun mavjud imkoniyatlar, audit o‘tkazish jarayonida sun’iy intellektdan foydalanish masalalari tadqiq etilgan. Xulosa qilinishicha, sun’iy intellekt